

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 55g/2024
privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 174
alin. (1) și (2) din Codul penal
(actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani)

CHIȘINĂU

12 septembrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 5 martie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 12 septembrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a următoarelor prevederi:

- articolul 174 alin. (1) și textul „dacă este la nivel apropiat cu victima în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică” din articolul 174 alin. (2) din Codul penal, precum și

- articolul 174 alin. (1) din Codul penal în redactarea Legii nr. 73 din 12 aprilie 2012. Excepția a fost ridicată de dl avocat Maxim Todorov, în interesele minorului N.H., în dosarul nr. 1-21/2024, pendinte la Judecătoria Cahul, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Inga Gorlenco de la Judecătoria Cahul, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Cahul, sediul central, se află cauza penală privind acuzarea minorului N.H. de comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 171 (*violul*), 174 (*actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani*), 177 (*încălcarea inviolabilității vieții personale*) și 208¹ (*pornografia infantilă*) din Codul penal.

4. În procesul de examinare a cauzei, dl avocat Maxim Todorov a ridicat, în interesele minorului N.H., excepția de neconstituționalitate a articolului 174 alin. (1) și a textului „dacă este la nivel apropiat cu victima în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică” din articolul 174 alin. (2) din Codul penal, precum și a articolului 174 alin. (1) din Codul penal în redactarea Legii nr. 73 din 12 aprilie 2012.

5. Printr-o încheiere din 23 februarie 2024, instanța de judecată a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

7. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 174 Actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani

„(1) **Actul sexual consimțit, săvârșit cu bună știință cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 5 ani.**

(1¹) Aceeași acțiune:

- a) săvârșită asupra unei persoane care se află în grija, sub ocrotirea, sub protecția, în educarea sau în tratamentul făptuitorului;
- b) săvârșită de două sau mai multe persoane;
- c) însoțită de contaminarea intenționată cu virusul HIV, se pedepsește cu închisoare de la 4 la 8 ani.

(2) Persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin. (1) nu este pasibilă de răspundere penală **dacă este la nivel apropiat cu victima în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică.**”

[Articolul 174 în redactarea Legii nr. 316 din 17 noiembrie 2022, în vigoare din 9 ianuarie 2023.]

Articolul 174 Raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani

„(1) **Raportul sexual altul decât violul, actele de penetrare vaginală, anală sau bucală și altele, comise asupra unei persoane despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani, se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 7 ani.**

(2) Persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin. (1) nu este pasibilă de răspundere penală dacă este la nivel apropiat cu victima în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică.”

[Articolul 174 în redactarea Legii nr. 73 din 12 aprilie 2012, în vigoare din 25 mai 2012.]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției

8. Autorul excepției susține că, spre deosebire de viol, actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani prevăzută de articolul 174 din Codul penal presupune consimțământul victimei. Atât în redactarea precedentă, cât și în redactarea actuală articolul 174 din Codul penal nu prevede vârsta minimă a victimei de la care aceasta se prezumă că poate să-și exprime consimțământul în mod valabil și să înțeleagă acțiunile comise în privința sa. În lipsa acestui criteriu, ar fi dificilă delimitarea violului săvârșit asupra unui minor de actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani. Autorul pretinde că legea penală ar putea fi aplicată în defavoarea făptuitorului.

9. Totodată, autorul pretinde că alineatul (2) din aceeași normă, care stabilește că persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin. (1) nu este pasibilă de răspundere penală dacă se află la un nivel apropiat cu victima în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică, nu corespunde exigenței calității legii. Norma nu stabilește diferența de vârstă sau criteriile în funcție de care s-ar putea determina nivelul apropiat de dezvoltare fizică și psihică dintre făptuitor și victimă.

10. Autorul excepției consideră că articolul 174 alin. (1) din Codul penal, atât în redactarea precedentă, cât și în redactarea actuală, precum și textul „dacă este la nivel apropiat cu victima în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică” din articolul 174 alin. (2) din Codul penal contravin articolelor 22 și 23 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 174 alin. (1) din Codul penal în redactarea actuală și în redactarea Legii nr. 73 din 12 aprilie 2012 și textul „dacă este la nivel apropiat cu victima în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică” din articolul 174 alin. (2) din Codul penal.

15. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit, ca o condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, faptul că prevederile

contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv).

16. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care o persoană este învinuită de comiterea unui concurs de infracțiuni, inclusiv de comiterea unui act sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani. Sesizând Curtea, instanța de judecată a supus analizei Curții articolul 174 alin. (1) din Codul penal în redactarea actuală și în redactarea Legii nr. 73 din 12 aprilie 2012, precum și unele prevederi din alin. (2) al articolului 174 din Codul penal în redactarea actuală.

17. Totuși, Curtea notează că la soluționarea cauzei penale poate fi aplicată doar una din variantele articolului 174 alin. (1) din Codul penal. Afirmarea aplicabilității unei variante a legii presupune excluderea aplicabilității celeilalte variante a legii (*expressio unius est exclusio alterius*). Curtea nu posedă competența de a stabili aplicabilitatea legii penale în timp la soluționarea cauzei, aceste chestiuni fiind de resortul judecătorului în fața căruia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. În încheierea prin care a admis ridicarea excepției acesta trebuia să rețină care variantă a legii penale este aplicabilă.

18. Dacă Curtea ar verifica toate variantele legii, ar da curs unei *actio popularis*. Curtea verifică doar legea aplicabilă cauzei în cadrul căreia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că aceasta privește, în primul rând, situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar acest instrument devenind o *actio popularis*, pierzându-se, în aceste condiții, caracterul concret și efectiv al excepției (a se vedea DCC nr. 180 din 14 decembrie 2023, § 29).

19. Așadar, Curtea nu poate declanșa controlul de constituționalitate în lipsa precizării normei aplicabile de către judecătorul cazului.

20. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în discuție nu întrunește una dintre condițiile de admisibilitate.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a următoarelor prevederi:

- articolul 174 alin. (1) și textul „dacă este la nivel apropiat cu victima în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică” din articolul 174 alin. (2) din Codul penal, precum și

- articolul 174 alin. (1) din Codul penal în redactarea Legii nr. 73 din 12 aprilie 2012, ridicată de dl avocat Maxim Todorov, în interesele minorului N.H., în dosarul nr. 1-21/2024, pendinte la Judecătoria Cahul, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 12 septembrie 2024
DCC nr. 108
Dosarul nr. 55g/2024